

De Banden van huis en school, oct. 1936

had Rembrandt's Kunst de meest loyale, geestdriftige bewondering gevonden bij de jongere generatie, w.o. zijn oud-leerling Philips de Koninck. Hevig was het antagonisme tusschen beide groepen; talloos waren de pogingen, die de ouderen aanwendden om de jongeren „tot inkeer” te brengen, — maar dezen bleven trouw, en verzamelden het geld, dat hun grooten Voorganger in staat zou stellen zijn Werk ongestoord voort te zetten. Een nobele daad, hun tot eere strekkend! In 1660 kon dit plan ten uitvoer worden gebracht: een pand op de Rozengracht werd aangekocht. De winkel in het benedenhuis zou ingericht worden als een Kunsthandel, gefinancierd en beheerd door Hendrickje en den 18 jarigen Titus. En op de bovenverdieping komt het atelier voor Rembrandt!

Een tijd van rust en gematigde voorspoed breekt aan: het gezin is weer bijeen, beneden verdringen zich de jonge schilders, boven werkt Rembrandt. Zijn vuur is ongebluscht, doch smeult voort laait soms hoog op, zooals wanneer hij, in opdracht van de Vroedschap „de Samen-zwering van Claudius Civilis” schildert, een kolossaal doek, in vlammeende kleuren, een zóó fantastische gloed, dat het de nuchtere magistratuur verblindt en — beangstigt: „Het brouwsel van een Belsebub”. — Nóg eens, als hij de zes Keurmeesters van het Lakenweversgilde schildert, en niet kan nalaten toe te geven aan een plotseling impuls, om de stemmigheid te breken door een felrood tafelkleed — Later heeft dit doek de wereld veroverd als „de Staalmeesters”!

In dit huis groeit op Cornelia, het dochttertje met Vaders donkere oogen, doch Moeders gestalte en kracht: een speelsch, gezond diertje. Haar Vader merkt haar nu nog weinig op, — aan de maaltijden, en des avonds, als zij op zijn schoot klimt, en om teekeningen dwingt.

Later, wordt zij de verzorgster van Rembrandt's ouderdom. —

Derde Boek: de Levensdag, die tot den avond neigt.

Langzaam wordt het leeger om Rembrandt: Hendrickje sterft Niemand, ook Titus niet, heeft beseft, hoe groot de invloed is geweest, die van deze Eenvoudige-van-Geest is uitgegaan. Gevolg van haar dood is: een inzinking in Rembrandt's werk, een tijd van verval voor den kleinen Kunsthandel, — maar zij komen het te boven!

Uit Rembrandt's smart is berusting geboren.

Heen is de felle, verslindende gloed, gebleven is de milde, soberder toon. Hij is oud, leeft in herinneringen Materiele zorgen worden verre gehouden door Titus, die met behulp van zijn Tante het finantieele evenwicht, — verbroken na Hendrickje's dood — heeft hersteld. Daarnaast heeft Titus zijn eigen Levensverwickelingen: zijn liefdesgeschiedenis met Margaretha van Loo, nicht van Moederszijde, die uiteindelijk tot een huwelijk voert.

Rembrandt's geest keert meer en meer terug binnen de wereld van herinnering. Men noemt hem „kindsch” gebogen en grijs verlaat hij zijn atelier bijna niet meer. Slechts de handen wrochten, — als de jicht het lichaam niet te fel teistert. Titus, slechts drie maanden na zijn huwelijk, stoft, aan de sleepende ziekte, die hem reeds jaren ondermijnde.

Weder een Doode, een zéér geliefde Doode..... Cornelia, het blonde dochttertje, opgegroeid tot een bloeiende jonge vrouw, is nu de eenige, die met roerende afhankelijkheid hem ter zijde blijft staan, verzorgt en beschermt, — óók tegen het wanhoopsmiddel, waardoor hij vergetelheid hoopt te vinden. Maar haar wenkt reeds het Geluk van Vrouw en Moeder, dat na haar Vaders dood tot werkelijkheid zal worden.

Waarheen zouden Rembrandt's gedachten keeren in dezen laatsten leventijd? Die hem het liefste waren, zijn hem ontvallen, — en de een na den ander, — zou de gedachte aan zijn eigen naderende Dood niet als een laatste troost bij hem opkomen?

„En daar, waar zooveel Dooden zijn,
„Ach, hoe gering de Dood!”

Als dan de Dood komt, mist hij alle verschriking, doch komt gelijk een „milde nacht”.

In korte trekken, — toch nog uitvoeriger dan de opzet was! — heb ik gepoogd U een beeld te geven, van hetgeen Theun de Vries ons heeft gegeven met zijn Boek, dat waard is gerangschikt te worden onder de beste, die onze jongere Nederlandsche Letterkunde ons heeft gebracht. Een boek, dat waard is gelezen, — en herlezen te worden!

Lien Wassenaar-Jellesma

Nonna Dokter.

door Dr. J. C. Soewarno — v. d. Kaaden.

Uitgevers Mij. C. A. G. van Dishoeck. Bussum.
f 3,90.

Deze roman mòet ge lezen, Indisch publiek! Opdat ge zult weten, hoezeer wij hier door dergelijk werk ingelicht worden over Indië, en opdat gij genieten zult. Wie een boek als dit heeft gelezen, voelt zich waarlijk niet meer vreemd van Indië — Zó schitterend is de sfeer weergegeven van b.v. een schone tropenavond, of een dag in den nat-ten moesson, of de schoonheid van het bergland-schap, de ontspanning, die een tocht naar boven aan ziel en lichaam biedt.

Ge moet het ook lezen, omdat het zulk gedegen, diepernstig werk is. Dat U van de eerste tot de laatste bladzij zal boeien en bekoren.

Dr. Holt, een zeer gezien geneesheer met een drukke praktijk, zal binnenkort wegens ziekte van zijn vrouw, met wie hij *niet* gelukkig is, naar Europa moeten. Op aanbeveling van zijn vrouw laat hij een nichtje van haar uitkomen, een Hol-lands doktersje, dat verdienste hard nodig heeft. Dat nichtje, Annelise Land, is de Nonna Dok-ter. Mevrouw Holt heeft de ziel van een drag-onder en — van een vampier. Alles, wat in het jonge geestje, in het frêle lichaampje zit der arme bloedverwante, moet er *uit* ten bate van „onze praktijk”, „onze huishouding.” Zodat de arme Annelise met alles tegelijk overstelpt wordt. — Ja, zelfs vergt mevrouw Holt, vroeger weduwe Land, nog kameniersdiensten van haar nichtje, alles onder 't motto: „Als je zó boft en een groot inkomen sleept.” Enorm goed is de slavenjaag-ster en haar systeem geschilderd. De frêle Anne-lise houdt het vol. „Alles tegelijk, dat went het gauwst. Men kan oneindig meer, dan men zich-zelf heeft toegedicht”. Maar dan 's-avonds: „Je bed. Je slaapt al, als je voet de spreij raakt. Roe-keloos van moeheid trek je de klamboe zonder controle slordig achter je dicht. Hoe diep en loodzwaar je ook slaapt, de telefoonbel hoor je bij het eerste gerinkel”. Dr. Holt protesteert-maar hij kan niet tegen zijn vrouw op. Het is haar nichtje.

Als dan de koeliedrijfster naar Europa is afge-reisd, haar man eenige maanden vooruit, loopt het huishouden tóch op rolletjes-de praktijk neemt meer en meer toe-, omdat velen juist door de Nonna dokter geholpen willen worden en het feit, dat de geziene Dr. Holt haar als zijn assistente en straks als zijn vervangster heeft gekozen, haar een groot prestige heeft gegeven.

Schitterend is de werksfeer van hen beiden be-schreven. Hoe beider werk in elkaar past — el-kaar aanvult. — Wij hier genieten van de tafere-len bij Chineesche patienten, bij een Arabische

Kraamvrouw van hoge geboorte — Annelise bin-nen — Holt in de voorgalerij bij de mannen. — Gaandeweg komt de „Hermiet”, Dr. Holt, in-gedroogd, gekwauwd, verschrompeld door een huwelijk, dor als de woestijn, tot meer opgewekt-heid.

En dan — „So kan alles, wie es kommen mus-te” — Die regel is uit: „Henriette Jacobi”, het tweede deel van Jettchen Gebert, Georg Her-manns onsterfelijk meesterwerk. O! dat de men-sen zich niet uitspreken! Dat „Holt en Annelise zó zich voor elkaar verschuilen. *Hij* vindt, dat hij te oud is. — En telkens is daar zijn misver-staan. — In elken jongen man om haar heen ziet hij haar aanstaanden man — Hij krijgt zijn vrij-heid. — Zijn vrouw sterft in Holland, als hij bij haar is. Dan blijft hij in Holland hangen, onder den doem van „te oud, te oud. —”

Zij — smacht naar hem. En in haar smachten, waarvan ze meent, dat het nooit vervuld zal wor-den, begeeft ze zich in gevaren, erger dan de dood. Die vriendschap met het sujet, Dr. Simo-netti!

Alles zoeken naar troost, naar afleiding. — Jett-chen Gebert schreef in haar afscheidsbrief over den geliefde van haar hart, die zich ook te oud vond, maar wiens ganse wezen haar toebehoorde: „Mann sagt, sein Gang ist schwer und langsam-aber ich hätte nie schneller gehen mögen”.

Annelise had dit kunnen onderschrijven. — An-nelises geschiedenis krijgt het gelukkige einde. — Ze behoeft niet als Jettchen te grijpen naar het dodende staal. — De misverstanden worden op-gelost. Van beide zijden breekt de liefde zich vrij baan. — Aandoenlijk is Annelises klagende vraag, als ze eenmaal in Holts armen is: „Waar-om heb je me eerst zo oud laten worden?”

Welk een prachtig boek. En het heeft een aller-keurigst uiterlijk. Het is in zwart linnen band met gouden letters gebonden. De band zal U beter bevallen dan de tekening op den omslag en den rug. Kijk daar maar niet te veel naar.

S. Lugten — Reys.

STENO EN TYPEN

Per October a. s. nieuwe cursussen voor
Kantoorstenograaf, Stenotypist, Typist
voor de a. s. Mei-examens.

Lesgeld Steno f 4.- p. mnd. Lesgeld Typen f 2.50 p. mnd.

P. H. CANTER - VISSCHER

Leerares Stenografie „Groot” en Typen
Tjitaroemstraat 5 — Telefoon 1305